

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2026-08-03
Besvaras senast
2026-08-17

Till utrikesminister Maria Malmer Stennergård (M)

2025/26:980 Brottsutredning mot Belarus president

Den 28 juli 2026 meddelades att Ukrainas presidentkontor har vidarebefordrat en formell begäran till riksåklagarmyndigheten om att pröva möjligheten att inleda en brottsutredning mot Belarus diktator Aleksandr Lukasjenko. Begäran grundar sig på en skrivelse från den exilbaserade oppositionella organisationen Belarus Democratic Forum, som i maj 2026 vände sig till president Volodymyr Zelenskyj med krav på att Lukasjenko ställs till svars för krigsförbrytelser, folkmord och statsterror.

Organisationen anklagar Lukasjenko för medverkan i Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, som inleddes i februari 2022. Belarus territorium användes då som uppmarschområde för ryska styrkor, och landet har därefter fortsatt att erbjuda logistiskt och militärt stöd, bland annat genom att tillåta placering av ryska taktiska kärnvapen samt användning av baser och träningsområden. Vidare pekar man på den påstådda tvångsförflyttningen av minst 2 442 ukrainska barn till Belarus, en verksamhet som dokumenterats av Yale Humanitarian Research Lab. Lukasjenkos administration har tidigare beskrivit mottagandet av barnen som en tillfällig humanitär åtgärd avsedd att bistå dem i återhämtningen från krigstrauma.

Oleh Tatarov, en hög tjänsteman vid presidentkontoret, har i ett brev till Belarus Democratic Forum bekräftat att organisationens skrivelse översänts till riksåklagaren med uppmaning att vidta lämpliga åtgärder om rättsliga grunder föreligger. Varken presidentkontoret eller åklagarmyndigheten har lämnat ytterligare offentliga kommentarer. Lukasjenkos administration har inte besvarat förfrågningar i ärendet.

Även om det i praktiken saknas utsikter att Lukasjenko inom överskådlig tid skulle kunna ställas inför en ukrainsk domstol, bedöms en eventuell utredning eller ett åtal kunna öka det rättsliga och politiska trycket mot honom. Det skulle samtidigt kunna stärka argumenten för fortsatt internationellt sanktionstryck och utgöra ett stöd för den belarusiska oppositionen. Initiativet sammanfaller med att Lukasjenko förhandlar med USA om möjliga sanktionslättnader i utbyte mot frigivning av politiska fångar.

Zelenskyj har under senare tid intagit en mer resolut hållning gentemot Minsk. I juni 2026 utfärdade han ett ultimatum att Belarus skulle avlägsna viss signalutrustning som enligt Kiev underlättat ryska drönarattacker mot ukrainskt

territorium. Lukasjenko har å sin sida upprepat att den belarusiska armén inte kommer att sättas in i kriget, samtidigt som han fortsätter att understödja Ryssland på andra sätt.

Rysslands allierade har de senaste åren fallit en efter en. Det är naturligtvis något positivt och banar väg för en demokratisering i de länder som berörs samtidigt som ledare för förtryckarstater kan ställas inför rätta för sina många brott.

Mot bakgrund av ovanstående önskas utrikesminister Maria Malmer Stenergard svara på följande fråga:

Hur avser ministern att stödja Ukrainas begäran och bidra till att diktatorn i Belarus ställs inför rätta?

.....

Markus Wiechel (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren